

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.

TÉMA V: TEOLÓGIA OSPRAVODLIVENIA

ÚVOD: Problém nespravodlivosti, teda hriešnosti človeka

Problémom človeka je jeho hriešny stav, ktorý je totožný s odklonom od Boha. V tomto stave si Boha nemôže užívať, trpí jeho absenciou v osobnom živote a ak sa tento stav smrťou spechatí, navždy zostane „uväznený“ v stave bez Boha, čo je zas totožné s peklom a s večným nedostatkom toho, čo človek potrebuje k spokojnému a šťastnému životu, keďže zdrojom šťastia človeka je Boh. To je dôvod, prečo človek za každú cenu musí nájsť spôsob, ako sa vrátiť k Bohu. Vrátiť sa k Bohu však znamená v praxi prestať robiť hriechy a dokonale sa podriaďovať Božej vôli. Niečo také však dokázal jedine Ježiš Kristus a človek ho vlastnými silami nedokáže napodobniť.

1. Nesprávne chápanie ospravedlivenia

Podľa reformácie ospravedlivenie je prakticky len právnický Boží čin, ktorým Boh ako sudca na základe viery pripočítava hriešnikovi Kristovu spravodlivosť. Ospravedlnením sa tak mení len legálny status človeka pred Bohom a nie jeho vnútorný život. Tak reálne zostáva naďalej hriešnikom, právne je však Bohom pokladaný za spravodlivého, a preto mu od Boha nehrozí už žiadne odsúdenie. Viera je tu prostriedkom či podmienkou, na základe ktorej toto pripočítanie spravodlivosti prebehne, pričom je zdegradovaná len na číru dôveru, že Boh človeku pre Krista naozaj spravodlivosť pripočíta. V niektorých evanjelikálnych denomináciách sa dnes môžeme dokonca stretnúť s tvrdením, že ak človek uveril, že Boh mu pre vieru v Krista hriechy nepripočíta, nemôže byť zatratený ani v prípade, že by sa rozhodol naďalej pokračovať v hriešnom živote.

Teológia reformátorov o ospravedlivení nadväzuje na ich chápanie soteriológie, a tak sa nemohla vyhnúť prvkom prirodzenej nábožnosti, ktorou boli reformátori ovplyvnení. Boh je tu vnímaný ako pôvodca a autor trestu za hriechy a prakticky od neho závisí, či na človeka trestom zaútočí, alebo nie. Problémom teda nie je samotný hriech, ale aktívny Boží hnev a jeho trest. Práve tento „Boží útok“ je potrebné eliminovať. To sa deje právnym pripočítaním spravodlivosti človeku. Nemožno nevidieť, že takéto uvažovanie Boha stavia do pozície luhára, ktorý tvrdí o niekom, že je spravodlivý, hoci spravodlivý nie je. Rovnako takáto predstava popiera, že by hriech v sebe podstatne obsahoval odvrátenie sa od Boha a ráta s možnosťou, že by človek mohol zároveň žiť pod Božím požehnaním, a zároveň v hriechu. Boh sa tak dostáva do pozície, že dokáže byť v súlade s reálne hriešnym človekom a prakticky ho tolerovať. Stačilo mu na to len vyliť si na nevinnom svoj hnev, ku ktorému ho hriech popudzoval. Božia tolerancia hriechu napokon v sebe obsahuje vnútorný rozpor, pretože Boh je totožný s dokonalou spravodlivosťou.

2. Katolícka náuka o ospravedlivení

Človek nepotrebuje právnu, ale reálnu spravodlivosť. Potrebuje dosiahnuť reálny bezhriešny stav. Jedinou možnosťou, ako môže niečo také získať, je prijať účasť na Kristovom živote. To však znamená, že sa človek zriekne svojho doterajšieho života so všetkými svojimi nárokmi na to, ako má vyzerat' a prijme Kristov život s jeho nárokmi a plánmi. Stať sa rukou Kristovho tajomného tela znamená byť úplne k dispozícii Hlave, aby si so svojou rukou mohla robiť, čo uzná za vhodné. To je absolútne nemožné bez viery v to, čo nám Boh zjavil a prisľúbil a čo odovzdal Cirkvi, aby to ľudom ohlasovala. Žiť Kristov život totiž znamená úplne sa nechať viesť Kristom a byť rozhodnutý konať spravodlivo za akýchkoľvek okolností. Spravodlivý život sa však vyznačuje v tomto pozemskom svete mnohokrát značnými ťažkosťami, nevhodami, službou ľuďom, ktorí sa veľa krát neodvdávajú dobrým za dobré.

Bolo by možné povedať, že ak sa človek rozhodne byť Kristovou rukou, môže očakávať, že napokon skončí bolesťou pribitý na kríži. Človek sa môže rozhodnúť úplne sa vzdať svojho spôsobu života a dať sa k dispozícii Kristovi jedine v prípade, že dôjde k poznaniu, že je to výhodné. Toto poznanie môže byť postavené výlučne na viere, že Ježiš Kristus vstal z mŕtvych, že nie neprijemnosti a smrť zničili jeho, ale on premohol svet (porov. Jn 16,33) a prešiel smrťou do života. Len keď verí, že toto všetko je pravda, iba tak zhodnotí, že žiť Kristov život sa oplatí. Žiť spravodlivo ho síce povedie k problémom, ale tie ho nepohlta. Síce zomrie, ale smrťou prejde do života a nech by ho v živote postretlo čokoľvek

nepríjemné, bolestné a zlé, nič ho nemôže podstatne ohroziť, pretože ak má účasť na Kristovom živote, má moc prejsť smrťou do života a vstúpiť do neba, kde si navždy bude užívať Boha ako zdroj plného a nekonečného šťastia.

Nástrojom, prostredníctvom, ktorého prebieha ospravedlivenie človeka je sviatosť krstu. Keďže ospravedlivenie znamená zisk schopnosti žiť spravodlivo vďaka účasti na Kristovom živote, človek v stave ospravedlivenia má schopnosť nerobiť úmyselné hriechy a postupne rastie v morálnej dokonalosti zbavovaním sa všedných hriechov.

NAŠA ÚLOHA:

V dnešnej dobe rôznych mládežníckych evanjelizačných aktivít môžeme byť svedkami prenikania falošných interpretácií teológie ospravedlivenia aj do katolíckych pastoračno-evanjelizačných priektoch. Teológia ospravedlivenia je jeden z najkľúčovejších bodov katolíckej viery, keďže má bezprostredný vplyv na praktický duchovný život. Je teda nanajvýš žiaduce, aby katolícky teológ jasne rozlišoval medzi autentickou a falošnou interpretáciou ospravedlivenia.

ÚLOHA CIRKVI:

Cirkev ako strážkyňa pravej viery je povolaná odhaľovať a naprávať falošné vieroučné mienky. Problematiku ospravedlivenia vysvetlila v dekréte Tridentského koncilu o ospravedlivení, keď bránila pravú vieru pred reformáciou. Falošné učenie o ospravedlivení je však naďalej v kresťanskom prostredí prítomné a je značne populárne, preto obrana viery v tejto problematike nie je završená.

LITERATÚRA:

BERKHOF, L.: *Dějiny dogmatu*. Praha : Návrat domů, 2003.

DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, dekrét Tridentského koncilu. In: BARON, A. - PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005.

GEORGE, B.: *Křesťanstvo pre všedný deň*. Ostrava: Vydavatelství křesťanských sborů, 1992.

MELANCHTON, F.: *Obrana Augsburského vieroveryznania*. In: *Symbolické knihy evanjelickej cirkvi augsburského vyznania*. Liptovský Mikuláš : Tranoscius, a.s., 1992.

PALOČKO, Š.: *Ježiš z Nazareta, Záchrana ľudí*. Prešov: GTF PU v Prešove, 2010.
